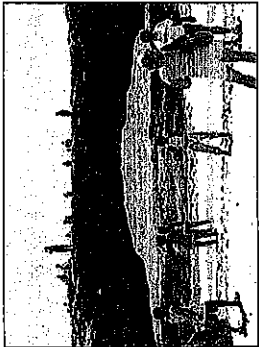

ARUBA

Bekijk figuur 19 en beantwoord vraag 51.

Figuur 19. Natural Bridge bron: wikipedia.org

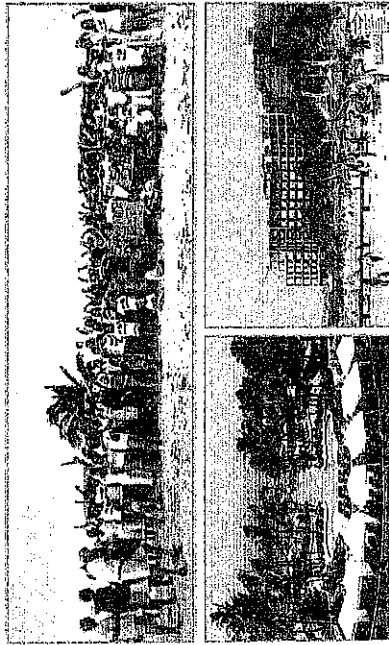
De *Natuurlijke Brug* was een veel bezochte toeristische attractie.

☐ 2 pnt. 51. Geef een korte beschrijving van het proces waarbij een natuurlijke brug in een kalkterras wordt gevormd.

☒ 2 pnt. 52. Welke van de onderstaande voorwaarden zijn essentieel bij de vorming van lengteduinen?

- A. Er moet een boca zijn met een langzaam oplopend strand met veel zand.
- B. Bij laagwater moet het zand snel kunnen drogen.
- C. Een aanlandige wind die het zand landinwaarts blaast.
- D. Planten om het zand van te houden.

Bekijk onderstaande foto's en beantwoord vraag 53.

Veel Arubanen waren niet blij met de bouw van de Ritz-Carlton bij de Fisherman's Huts. Zo schreeuwden ze tijdens een protestactie "No more hotels". De Ritz-Carlton werd toch gebouwd en werd vorig jaar geopend.

☐ 2 pnt. 53. Schrijf één (1) nadeel op voor de lokale bevolking en één (1) nadeel voor de natuur, dat een direct gevolg is door de bouw van Ritz-Carlton.

****einde****

EXAMEN MAVO

2014

(tv1)

Datum: woensdag 21 mei
Tijd: 07.30 – 10.00

AARDRIJKSKUNDE

Dit Examen bestaat uit:

19 gesloten vragen ■
34 open vragen □

Voor dit werk zijn er maximaal 94 punten te behalen. Wanneer bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden meestal aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

INHOUD EXAMEN

Omgang met Natuurlijke Hulpbronnen

- H1 Water, een natuurlijke hulpbron
- H2 Water in droge gebieden
- H3§7 Waterproblemen in Azië
- H3 Menu C Het Aralmeer, de ondergang van een groot meer
- H4§10 Fossiele brandstoffen: eindig? Hoe nu verder?

Nos Baranca

- H3 Het landschap van de Aruba Lava Formatie, het hart van Aruba
- H4 De Aruba Batholiet, een indringer
- H5 Het kalksteenlandschap, fossielen om op te rapen
- H6 Het kustlandschap, onze grootste attractie

A. OMGAAN MET NATUURLIJKE HULPBRONNEN

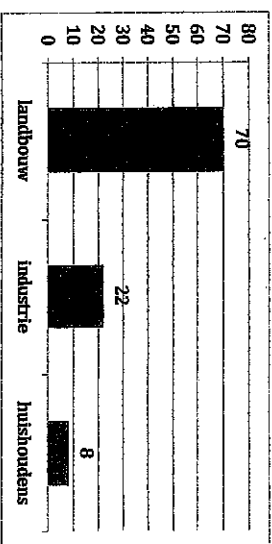
Het steeds weer overgaan van water van de ene toestand naar de andere noemen wij de *kringloop* van het water. Er is sprake van een *korte* en een *lange kringloop*.

- ☐ 2 pnt. 1. Kies de kringloop van het water dat het meeste voorkomt en leg uit waarom deze het geval is.

- ☒ 2 pnt. 2. Schrijf op of de onderstaande beweringen juist of onjuist zijn.

- a. Een stuwmeer is alleen in de bovenloop van een rivier mogelijk.
- b. Het meeste zoete water wordt voor drinkwater gebruikt.
- c. In rijke landen gebruiken mensen meer drinkwater dan in arme landen.
- d. Bij toename van de welvaart, neemt ook het drinkwaterverbruik per persoon toe.

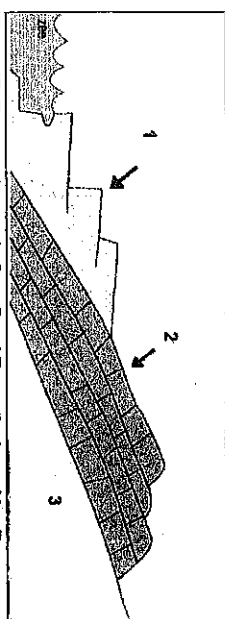
Bekijk figuur 1 en beantwoord vraag 3.

Figuur 1: Waterverbruik wereldwijd
bron: world water assessment program
Bovenstaande gegevens staan in percentages.

- ☐ 2pnt. 3. In de bovenstaande grafiek zijn er drie sectoren waar het water verbruikt wordt. Leg de functie van water binnen elke sector uit.

Bekijk figuur 17 en beantwoord vraag 47.

Figuur 17. Doorsnede van de Sero Doni Formatie bron: Nos Baranca

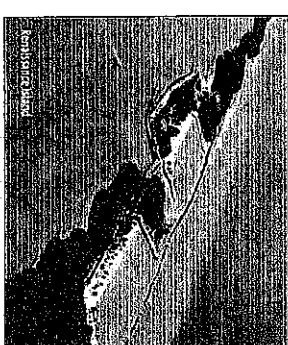
- ☐ 2 pnt. 47. Maak de figuur af door de ontbrekende begrippen bij elk nummer op te schrijven.

- ☒ 1pnt. 48. Een opgeheven koraalrif is een...

- A. karstverschijnsel.
- B. kwartaal.
- C. kalkterras.
- D. kalklandschap.

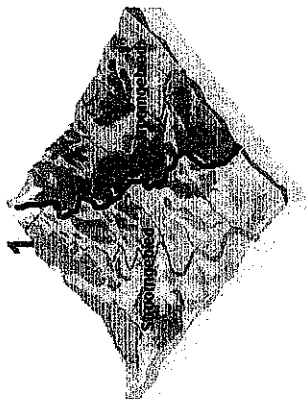
- ☐ 2 pnt. 49. Welke formatie is ouder, Sero Doni Formatie of de kalkterrassen? Leg je antwoord uit.

Bekijk figuur 18 en beantwoord vraag 50.

Figuur 18. Rif eilanden op Aruba bron: partylock.nl

- ☐ 2 pnt. 50. Naast het eiland Aruba hebben we ook rif eilanden. Leg uit hoe rif eilanden ontstaan?

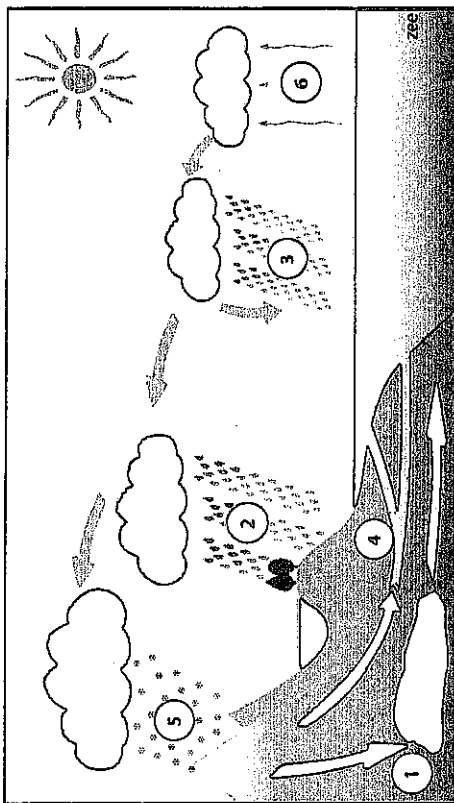

Figuur 2: Rij bergen en heuvels tussen twee stroomgebieden
bron: ak4ambuitelaar.blogspot.com

■ 1 pnt. 4. Welk begrip wordt met nummer 1 aangegeven in figuur 2?

- A. verhang
- B. regiem
- C. waterscheiding
- D. lozing

Bekijk figuur 3 en beantwoord vraag 5.

Figuur 3: De Kringloop van het water

□ 3 pnt. 5. Plaats de juiste nummers bij de juiste verklaring.

___ Regen op zee	___ Verdamping
___ Grondwater	___ Regen op land
___ Sneeuw in de bergen	___ Condensatie

In een grot komen ook draperieën voor.

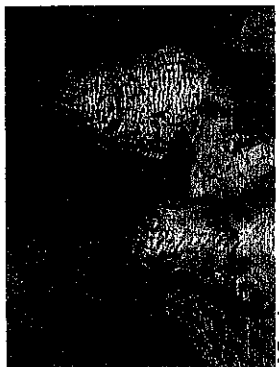
■ 1 pnt. 44. Welke fenomenen kan ervoor zorgen dat draperieën in een grot ontstaan?

- A. ongelijk plafond
- B. zuurstof
- C. koolstofdioxide
- D. zeewater

■ 1 pnt. 45. In welke periode werd de Sero Domi Formatie gevormd?

- A. Kwartair
- B. Tertair
- C. Krijt
- D. Jura

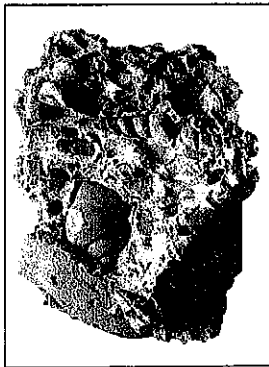
Bekijk de onderstaande afbeeldingen en beantwoord vraag 46.

Afb. 1

Afb. 2

Afb. 3

Afb. 4

□ 2 pnt. 46. Schrijf bij elke afbeelding op of het gaat om organische sedimenten of om chemische sedimenten.

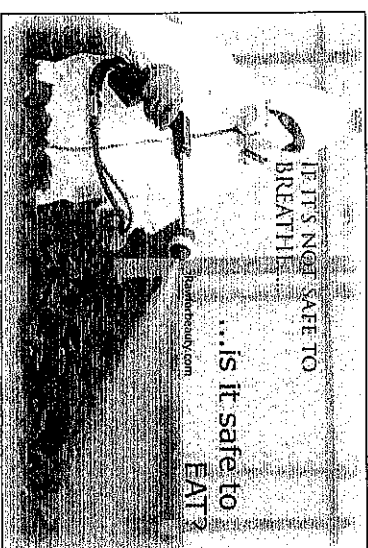
Bekijk figuur 4 en beantwoord vraag 6.

Figuur 4: De onderdelen van een rivier.

- ☐ 2 pnt. 6. Benoem de onderdelen van een rivier en schrijf voor elk onderdeel twee (2) kenmerken op.

Bekijk figuur 5 en beantwoord vraag 7.

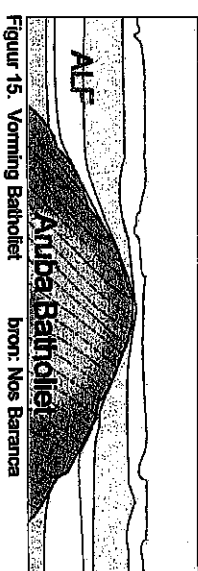
Figuur 5: Pesticiden worden over gewassen gesproten.

- ☐ 2 pnt. 7. In de landbouw wordt gebruik gemaakt van Pesticiden en Herbiciden. Er zijn twee vormen waarop vervuiling in het water terecht kan komen. De ene manier is punttoezing en de andere manier verspreide lozing.

Verklaar aan de hand van de afbeelding dat pesticiden en herbiciden het grondwater kunnen vervuilen? Leg je antwoord uit.

- ☐ 2 pnt. 8. The Central Arizona Project stroomt door de staten Arizona, Nevada en Colorado. Schrijf twee (2) nadelen op van een wateraanvoerproject als het Central Arizona Project.

Bekijk figuur 15 en beantwoord vraag 39.

Figuur 15. Vorming Batholiet bron: Nos Baranca

- ☐ 2 pnt. 39. De Aruba Batholiet is diep in de aardkorst gevormd. Hoe is het mogelijk dat de Aruba Batholiet nu zichtbaar is?

Gabbro en hooibergiet zijn behoorlijk harder dan tonaliet. Je ziet het heel duidelijk in het landschap.

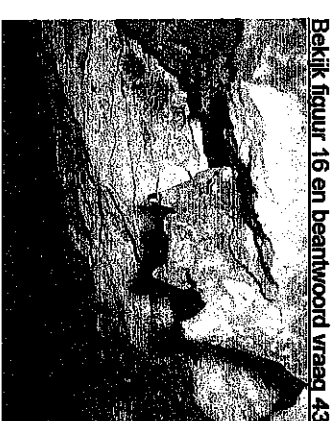
- ☐ 2 pnt. 40. Op welke manier is dit in het landschap te zien?

- ☐ 2pnt. 41. Het winnen van goud is op Aruba niet echt rendabel. Schrijf op hoe het landschap Aruba Batholiet tegenwoordig bijdraagt aan de economie van Aruba.

Na de vorming van de Aruba Batholiet drong nieuwe magma door via scheuren of gangen in de bestaande gesteentelagen. Zo ontstonden ganggesteenten.

- ☐ 2 pnt. 42. Maak door middel van een tekening duidelijk hoe ganggesteente door de Aruba Batholiet doordrong.

(maak in de tekening gebruik van de volgende woorden Aruba Batholiet, ALF en ganggesteente)

Figuur 16. Stalactieten in de grot van Guadalupe. Bron: prive collectie Dhr. Lee

- ☐ 1pnt. 43. In het kalksteenlandschap vindt een bijzondere vorm van chemische verweering plaats.

Schrijf op hoe de speciale vorm van chemische verweering wordt genoemd waarbij kalksteen oplost in regenwater.

1 pt. 34. Verwerking die ontstaan is door planten noemen we.....

- A. chemische verwerking.
- B. mechanische verwerking.
- C. chemische- en mechanische verwerking.
- D. erosie.

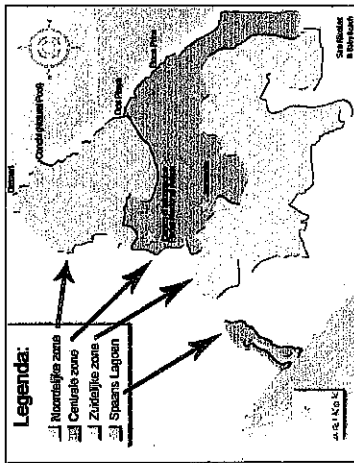
Door de invloed van weer, stromend water en planten is het landschap van Aruba Lava Formatie gevormd.

1 pt. 35. Deze invloed wordt.....

- A. endogene krachten genoemd.
- B. exogene krachten genoemd.
- C. horsten en slenken.
- D. stollingsgesteenten.

Rita zegt dat roeien in de ALF ontstaan waar metamorfe gesteenten te vinden zijn. Heeft Rita gelijk? Ja/Nee? Leg je antwoord uit.

Bekijk figuur 14 en beantwoord vraag 37.

Figuur 14. Bestemmingsplan Parke Nacional Arikok

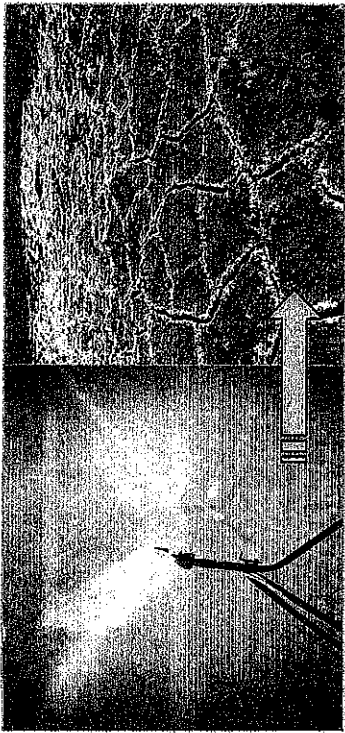
1 pt. 37. Welke van de 4 zones binnen het Parke Nacional Arikok heeft als bestemming verdere ontwikkeling van de bestaande recreatieve en educatieve functie?

- A. Noordelijke zone
- B. Centrale zone
- C. Zuidelijke zone
- D. Spaans Lagoen

2 pt. 38. Zijn de onderstaande beweringen juist of onjuist?

- a. Dieptegesteenten met een grote concentratie mineralen zijn sterker.
- b. Kwarts is een mineraal dat zich in de ALF en de Aruba Batholiet heeft geïntroduceerd.
- c. De gesteenten van Ayo en Casibari bestaan voornamelijk uit Gabbro.
- d. Hooibergiet komt in de Aruba Batholiet het meeste voor.

Bekijk figuur 6 en beantwoord vraag 9.

Figuur 6: Beregenen kan leiden tot verzanding van de grond.

In droge gebieden is beregenen niet de juiste optie voor een milieuvriendelijke vorm van irrigatie. Toch zou je beregenen kunnen toepassen als er met een aantal punten rekening wordt gehouden.

2 pt. 9. Wanneer is beregenen in droge gebieden toch een mogelijke optie als irrigatiesysteem?

- A. Wanneer het zoete water goed wordt ontzilt voor gebruik in de landbouw en er veel zonneschijn aanwezig is.
- B. Wanneer het water dat gebruikt wordt is gesaneerd en er rekening wordt gehouden met het tijdstip van de dag.
- C. Wanneer het gebruikte water een laag zoutgehalte heeft en er alleen wordt geïrrigeerd op droge dagen.
- D. Wanneer het tijdstip van de dag goed in de gaten wordt gehouden en er veel zonneschijn aanwezig is.

Raul voert een spannende discussie met zijn aardrijkskunde docent. Raul is van mening dat het meer van Tiberias eigenlijk van Libanon, Syrië en Jordanië is. Vind je dat Raul gelijk heeft? Ja / Nee? Beargumenteer je keuze.

2 pt. 10.

Lees onderstaande tekst over de overstroming in Colorado en beantwoord vraag 11

Dit voorjaar nog werd het gebied getroffen door extreme droogte maar in de afgelopen dagen hebben de inwoners van de Amerikaanse staat Colorado te maken gekregen met de hevigste overstromingen uit de geschiedenis. Eén en ander schijnt veroorzaakt te zijn door een opeenstapeling van factoren; namelijk een enorme hoeveelheid neerslag die gedurende een groot aantal dagen in een groot gebied is gevallen.

2 pt. 11. Welk geografisch gevolg kan de overvloed aan regenwater hebben voor de staat Colorado? Maak een keuze en leg je keuze uit.

- A. watererosie
- B. winderosie

- Jenni moet voor het vak aardrijkskunde een presentatie houden van een rivier in de VS. Zij kiest voor de Colorado rivier.
- 3 pnt. 12. Vul de woorden in die onderbreken in het verhaal van Jenni.

Kies de correcte woorden uit. De woorden zijn:
Golf van Bengalen, Rocky Mountains, recreatiemogelijkheden, Colorado, Utah, Golf van Californië, zijrivieren, Appelbomen, het opwekken van elektriciteit, Nevada, hoofdrivieren.

DE COLORADO RIVIER

De Colorado rivier ontspringt in de _____ 1 _____ en _____ 2 _____.
De rivier stroomt onder ander door de Staten: _____ 3 _____.
Het mondt uit in de _____ 4 _____. De Colorado rivier is ongeveer 2400 km lang.
Little Colorado is één van de _____ 5 _____ van de Colorado rivier.
In de Colorado rivier is de Hooverdam en de Glen Canyon dam gebouwd.
Ze zijn belangrijk voor _____ 6 _____.

Bekijk figuur 7 en beantwoord vraag 13.

Figuur 7: De oorlog om water bron: thefuturescompany.com

In sommige werelddelen moeten de mensen lang wachten om aan water te komen.

- 1 pnt. 13. Welk vorm van watervoorziening is er in figuur 7 te zien?
- A. bron oase
 - B. rivieroase
 - C. waterputten
 - D. watervoogsten

B. NOS BARANCA

- De geschiedenis van de aarde wordt in een geologische tijdschaal weergegeven.
- 2 pnt. 28. Vul de ontbrekende gegevens in voor de Aruba Lava Formatie.

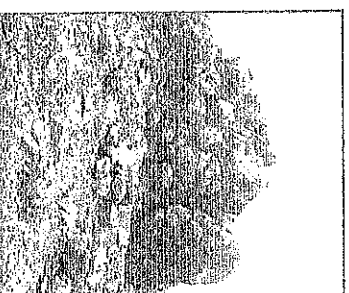
Tijdpak:
Periode:

- 2 pnt. 29. Zijn de onderstaande beweringen juist of onjuist?

- a. Het landschap van de ALF is glooiend.
- b. De roeien in de ALF veroorzaken meer reliëf.
- c. In de dalen van de ALF is veel schist te vinden.
- d. In de ALF komen stollingsgesteenten voor.

- Stollingsgesteenten worden verdeeld in twee hoofdgroepen. Van deze hoofdgroepen onderscheiden we de uitvloeiingsgesteenten en de dieptegesteenten.
- 2 pnt. 30. Schrijf twee (2) voorbeelden op van uitvloeiingsgesteenten en twee (2) voorbeelden van dieptegesteenten.

Bekijk figuur 13 en beantwoord vraag 31.

Figuur 13. Pillow-lava bij Dos Playa. Foto genomen door M. Koopmans

Pillow-lava is een zeer bijzonder gesteente. Het stollingsproces gebeurt op een zeer bijzondere manier.

- 1 pnt. 31. Schrijf op hoe Pillow-lava stolt.

In de laatste fase van de vorming van Aruba werden sommige delen opgeheven en andere delen daalden. Zo vormden zich horsten en slenken.

- 2 pnt. 32. Maak door middel van een tekening duidelijk wat het verschil is tussen horsten en slenken.

- Parke Nacional Arikok (PNA) is net als Bubali Plas een natuurreservaat van Aruba. Toch blijft de PNA het belangrijkste natuurreservaat op ons eiland.
- 2 pnt. 33. Schrijf twee (2) redenen op waarom de PNA belangrijk is voor ons eiland.

■ 2 pnt. 23. Zijn de onderstaande beweringen juist of onjuist?

- Op Aruba worden op moment geen bruinkool of steenkool gebruikt.
- Steenkool en bruinkool zijn fossiele brandstoffen.
- Steenkool wordt alleen gewonnen doormiddel van schachtbouw.
- Bij dagbouw wordt bruinkool gewonnen aan de oppervlakte.

Er wordt veel geld gestopt in alternatieve energie. Ook de Arubaanse regering draagt hier een steentje bij.

□ 2 pnt. 24. Wat is de belangrijkste reden die regeringen ertoe brengen over te gaan op alternatieve energie in hun landen?

Natuurlijke hulpbronnen zijn alle in de natuur aanwezige stoffen die van economisch nut kunnen zijn en onmisbaar zijn voor de levenswijze van de mens. Energie is een natuurlijke hulpbron van de mens.

□ 2 pnt. 25. Leg aan de hand van een voorbeeld uit hoe energie onmisbaar is in het leven van de mens op economisch gebied.

Bekijk de onderstaande foto en beantwoord vraag 26.

Bron. Internationaal luchthaven Reina Beatrix

Dit is een digitaal voorbeeld van het 'Solar Park' dat op de bestaande parkeerplaats van de internationale vlieghaven Reina Beatrix gebouwd wordt.

Dit is nog een voorbeeld omdat het park nog in aanbouw is.

Het bouwen van een solarpark heeft veel voordelen voor de luchthaven en Aruba in het algemeen.

□ 1 pnt. 26. Schrijf één nadeel op van dit solarpark voor de Arubaanse overheid.

De meeste alternatieve energiebronnen zijn vernieuwbaar.

■ 1 pnt. 27. Welke van de onderstaande alternatieve energiebronnen is niet vernieuwbaar?

- windenergie
- zonnenergie
- biomassa
- kernenergie

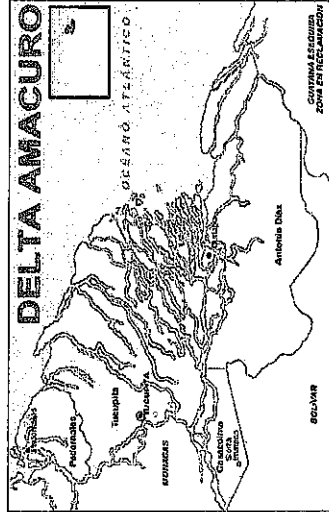
Bekijk figuur 8 en beantwoord vraag 14.

Figuur 8: Aquifer in Kenya Bron: Unesco

In het noorden van Kenya in Afrika werd een enorme aquifer ontdekt.
□ 2 pnt. 14. Schrijf een mogelijk voordeel en nadeel op van deze ontdekking voor Kenya.

Bekijk onderstaande figuur en beantwoord vraag 15.

Figuur 9: Delta Amacuro, uitmonding in zee van de Orinoco rivier. Bron: www.flevesajedrez.com

In de afbeelding is de uitmonding van de rivier de Orinoco in Venezuela te zien.
□ 1 pnt. 15. Schrijf twee (2) kenmerken van een delta op.

Grote delen van Bangladesh overstromen elk jaar door verschillende natuurfenomenen.

□ 2 pnt. 16. Schrijf één (1) oorzaak op voor de overstroming aan de kust van Bangladesh

Door de bouw van een stuwdam kan de stroming van een rivier door de mens worden beïnvloed.

2 pt. 17. Een gevolg van de bouw van een stuwdam voor het gebied stroomafwaarts is

- A. dat dit gebied te maken zal hebben met een te veel aan water.
- B. dat de visvangst in dit gebied zal toenemen.
- C. dat dit gebied te maken zal hebben met een tekort aan water.
- D. dat dit gebied minder elektriciteit zal ontvangen.

Een mogelijke oplossing voor de waterproblemen in Zuidoost-Azië is het bouwen van stuwdammen.

2 pt. 18. Schrijf één (1) nadeel en één (1) voordeel voor het bouwen van stuwdammen in Zuidoost-Azië?

Lees onderstaande tekst en beantwoord vraag 19.

Een tien jaar durend Amerikaans onderzoek onder 12.000 Bengali wijst uit dat één op de vijf sterfgevallen in Bangladesh getateerd is aan drinkwater uit bronnen met arsenicumconcentraties. Een duidelijk zichtbaar symptoom van arsenicumvergiftiging is zwarte vlekken op de handen.

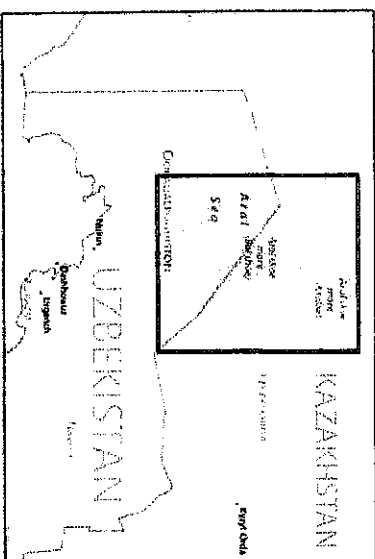
Figuur 10: Vergiftiging van water Bron: kennislink.nl

In Bangladesh komt watervervuiling veel voor.

2 pt. 19. Wat kan de regering van Bangladesh doen om een einde te maken aan de consumptie van het vergiftigde water?

- 1 pt. 20. De Aralmeer is een eindmeer. Dit betekent dat.....
- A. de Syr Darja daar niet meer uitmondt.
 - B. water alleen weg kan door verdamping.
 - C. de Arnu Darja alleen in de Aralmeer uitmondt.
 - D. de Syr Darja en Arnu Darja allebei in de Zwarte Zee uitmonden.

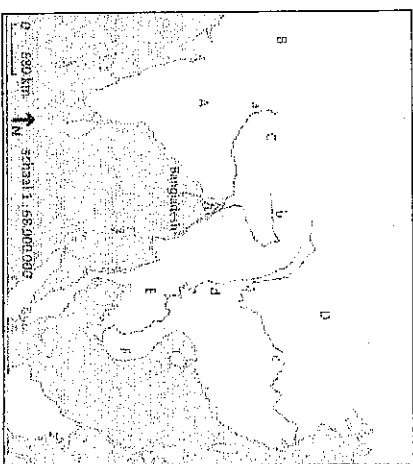
Bekijk figuur 1 ten beantwoord vraag 21.

Figuur 11. Kaart van Centraal-Azië.

2 pt. 21. 'Het Aralmeer crisis is de meest choquerende milieuramp op aarde'. Leg aan de hand van figuur 11 uit dat deze een internationale milieuramp is.

Bekijk figuur 12 en beantwoord vraag 22.

Figuur 12. Topografie Zuidoost-Azië bron: de Geo

2 pt. 22. Welk antwoord is juist?

- A. F Vietnam- c Chang Jiang- E India- b Mekong
- B. C Nepal- d Mekong- D China- a Brahmaputra
- C. B China- b Brahmaputra- F Pakistan - c Ganges
- D. A India- a Ganges- E Thailand - b Mekong

Dit examen bestaat uit 53 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 94 punten te behalen.

De onderdelen zijn: A. Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

B. Nos Baranca

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op !!!

Naam: _____

School: _____

Examennummer: _____

Docent: _____

Cijfer:

A. OMGAAN MET NATUURLIJKE HULPBRONNEN

2 ptn □ 1.

2 ptn □ 2.

a= _____ c= _____

b= _____ d= _____

2 ptn □ 3.

Landbouw = _____

Industrie = _____

Huishoudens= _____

1 pt □ 4.

3 ptn □ 5.

_____ regen op zee _____ verdamping

_____ grondwater _____ regen op land

_____ sneeuw in de bergen _____ rivieren

3 ptn □ 6.

Onderdeel	Kenmerk
A.
B.
C.

2 ptn □ 7.

2 ptn □ 8.

1.

2.

2 ptn ■ 9.

☐ ☐

2 ptn □ 10.

2 ptn ■ 11.

3 ptn ■ 12.

☐ ☐

1.

 4.

2.

 5.

3.

 6.

1 pt ■ 13.

2 ptn □ 14. Voordeel: _____

Nadeel: _____

1 pt □ 15. 1. _____

2. _____

2 ptn □ 16. _____

2 ptn ■ 17. _____

2 ptn □ 18. Nadeel: _____

Voordeel: _____

2 ptn □ 19. _____

1 pt ■ 20. _____

1 pt ■ 48. _____

2 ptn □ 49. _____

2 ptn □ 50. _____

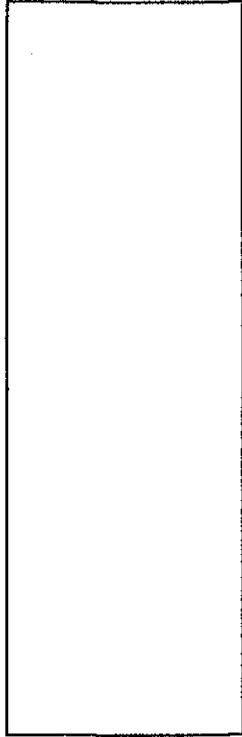
2 ptn □ 51. _____

2 ptn ■ 52. _____

2 ptn □ 53. Nadeel lokale bevolking: _____

Nadeel voor de natuur: _____

2 ptn □ 42.

1 pt □ 43.

1 pt □ 44.

1 pt □ 45.

2 ptn □ 46.

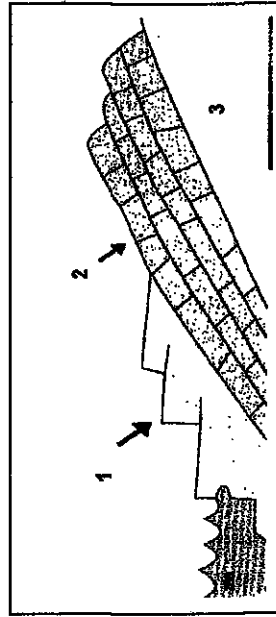
Afbeelding 1. _____

Afbeelding 2. _____

Afbeelding 3. _____

Afbeelding 4. _____

2 ptn □ 47.

2 ptn □ 21.

2 ptn □ 22.

2 ptn □ 23.

2 ptn □ 24.

2 ptn □ 25.

1 pt □ 26.

1 pt □ 27.

B. NOS BARANCA

2 ptn □ 28.

Tijdperk: _____

Periode: _____

2 ptn ■ 29. a= _____

b= _____

c= _____

d= _____

2 ptn ■ 30.

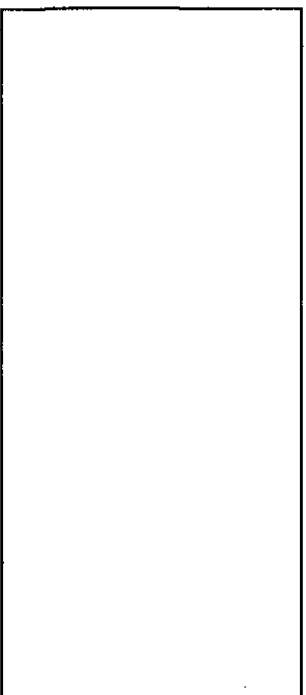
Uitvloeiingsgesteenten	Dieptegesteenten
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____

1 pt □ 31.

2 ptn □ 39.

2 ptn □ 32.

2 ptn □ 41.

2 ptn □ 33.

1. _____

2. _____

1 pt ■ 34.

1 pt ■ 35.

2 ptn □ 36.

1 pt ■ 37.

2 ptn ■ 38.

a= _____

b= _____

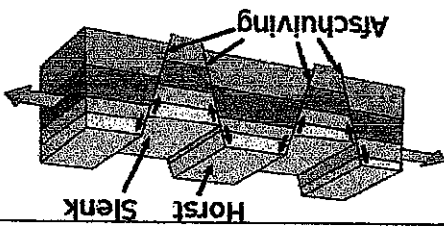

c= _____

d= _____

2 ptn □ 40.

Vraag	Antwoord	Punten
1	A. NATUURLIJKE HULPBRONNEN	
2	De korte kringloop komt het meeste voor omdat er meer wateroppervlakte is ten opzichte van landoppervlakte	2
3	a= onjuist b=onjuist c=juist d=juist Landbouw= voor het verbouwen van voedsel Industrie= proceswater Huishoudens= water voor lichamelijke verzorging/ drinkwater	2
4	C 3g=2 pt 2g=1pt 1g=1/2pt	1
5	1=grondwater 2=regen op land 3=regen op zee 4=rivieren 5=sneeuw in bergen 6=verdamping Elk ½ punt	3
6	A. Bovenloop (½ punt) Kenmerk (½ punt) hoge stroomsnelheid van water groot verhang. Verhang wordt gebruikt om hydroelectriciteit op te wekken. Ook voor drinkwater, schoon mineraalwater. B. Middenloop (½punt) Kenmerk (½ punt) Hier komt de rivier tot rust. Minder reliëf en stroomsnelheid neemt af. Langs de middenloop bevinden zich veel chemische fabrieken. C. Benedenloop(½ punt) Kenmerk(½ punt) Stroomsnelheid traag, geen reliëf. Door de trage stroomsnelheid bezinken zanddeeltjes. Klei, zand en grind hopen zich op. De benedenloop is zeer geschikt voor scheepvaart.	3
7	Pesticiden die gebruikt worden in de landbouw komen door middel van irrigatiewater uiteindelijk in de grond terecht. Eenmaal in de grond vervult ook de grondwater (verspreide lozing)	2
8	Nadelen: het kost geld/ veel water gaat verloren aan verdamping/ het water kan vervuild worden/ terroristen kunnen het project gebruiken voor een terroristisch aanval.	2
9	B	2
10	Ja, want het meer van Tiberias wordt gevoed door onder andere de Jordaan en de bronnen liggen in de Israëls buurlanden (Libanon, Syrië en Jordanië).	2
11	A → uitleg: uitslijting of afslijting van de bodem door water (veel neerslag). Geen uitleg geen punt!	2
12	1. Rocky Mountains 2+ 3 Colorado en Utah 4. Golf van Californië Elk ½ punt	3
13	C	1

14	Voordeel: irrigatie landbouw Nadeel: milieu- uitputting of verzilting van de bodem	2
15	Kenmerken: rivier mondt uit in een laaggelegen gebied/ rivier vertakt voor de uitmonding in zee.	1
16	Oorzaken: - moesson regens die ontstaan door de botsing van natte warme zeewinden uit de gort van Bengalen en de koude winden uit de Himalaya - vloedgolven die ontstaan door Cyclonen in de gort van Bengalen - ook vloedgolven die ontstaan door een tsunami kan een oorzaak zijn - het feit dat de Bengaalse delta laagland is.	2
17	C	2
18	Nadelen: stuwdammen zijn duur om te bouwen/ leveren soms politieke problemen/ gebieden die vroeger onder water stonden zijn nu droog/ bij het vullen van het stuwmeeer zullen huizen en landbouwgronden onder water komen. Voordelen: hydro- electriciteit/ drinkwater/ water voor landbouw.	2
19	Mogelijke oplossingen: Waterzuiveringsinstallaties te plaatsen/ andere bronnen van water ontdekken die vrij zijn van vergiftiging/ diepere putten graven om bij onbesmet water te komen/ strenge controle van illegal losing via de grond.	2
20	B	1
21	De Aralmeer spant zich over twee landen. Kazachstan en Oezbekistan dus is de ramp van de Aralmeer een international probleem.	2
22	D	2
23	a=juist b=juist c=onjuist d=juist Elk ½ punt	2
24	Het feit dat de fossiele brandstoffen niet vernieuwbaar zijn en zullen opraken en worden met de dag duurder.	2
25	De mens gebruikt energie om te gaan werken, ze moeten werken om geld te krijgen om in leven te blijven.	2
26	Nadeel solar park: Het kost geld	1
27	D	1
	B. NOS BARANCA	
28	Tijdperk: Mesozoïcum Periode: Krijt (boven-krijt) Elk 1 pt	2
29	a=onjuist b=juist c=juist d=juist Elk ½ punt	2
30	Uitvloeiingsgesteenten: basalt, pillow-lava en tufsteen. Dieptegesteenten: gabbro, hooibergiet en tonaliet(kwarts).	2

31	Pillow-lava stolt omdat het bij het uitvloeien direct in contact komt met het zeewater.	1
32		2
33	<p>Eik ½ punt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grootste natuurlijke zoetwaterreservoir - Grote diversiteit aan dieren en planten - Het is belangrijk voor de toekomst van het eiland - Natuurbehoud - Culturele historische natuurwaarden <p>Eik 1 punt</p>	2
34	C	1
35	B	1
36	Ja, doordat schist een metamorfgesteente is en een zacht gesteente snijden de rooien makkelijk door schisten.	2
37	D	1
38	a=juist b=juist c=onjuist d=onjuist	2
39	<p>Eik ½ punt</p> <p>Na de opheffing van het eiland gingen de exogene krachten verwerking en erosie aan het werk. Hoe hoger het gebied werd opgeheven, hoe sterker deze afbrekende krachten waren. De Aruba Batholiet die diep in de aardkorst is gevormd, is nu zichtbaar aan de oppervlakte.</p>	2
40	Waar deze harde gesteenten voorkomen is er meer reliëf.	2
41	<p>Een groot deel van de Aruba Batholiet heeft tegenwoordig een woon- en werkfunctie voor de bevolking. Casibari, Ayo, Hooiberg, Malivdir en Bushiribana hebben een belangrijke functie voor het eiland. Er is hierdoor een duidelijke toename aan economische activiteiten te merken.</p>	2
42		2
43	<p>Goed geplaatst begrippen elk ½ punt (1½ pt) + ½ punt voor een goede tekening = 2 pt.</p> <p>Karstverschijnselen</p>	1
44	A	1
45	B	1

